

İÇİNDEKİLER:

<u>Başlık</u>	<u>Sayfa</u>
1. Genel Çerçeve.....	2
2. Türkiye ve DİR.....	3
3. Konya ve DİR.....	4
4. Sektörel Bazda DİR.....	5
5. Firmalar Bazında DİR.....	6
6. İller Bazında DİR.....	7
7. Sonuç.....	7
8. Kaynakça.....	8

1. GENEL ÇERÇEVE:

Dahilde işleme rejimi; İhraç ürünleri üretmek için gerekli olan ve dışarıdan ithal edilen, bu yüzden de ithali gümrük vergisine tabi aramallara ya da girdilere gümrük muafiyeti getiren bir ihracatı teşvik sistemidir. Örneğin kumaş ithal edip gömlek ihraç edilmesidir.

DİR ile sağlanan imkanlar:

- İthalatta Gümrük Vergisi, KDV, ÖTV ile Diğer Vergi ve Fonlardan Muafiyet
- Vergi, Resim ve Harç İstisnası ile KKDF İstisnası
- Ticaret Politikası Önlemlerine Tabi Olmama
- Yurt İçi Alımlarda KDV Tecil-Terkin Uygulaması
- Yurt İçi Satış ve Teslimlere Müsaade edilmesi
- İthalatta Alınması Gereken Vergilere İlişkin Teminat İndirimi

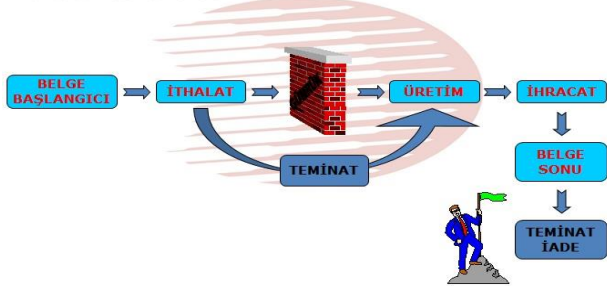
Dahilde işleme İzin Belgesi (DİİB): İhraç amacıyla planlanan malların üretiminde kullanılacak olan girdilerin gümrük muafiyetli ithalatına ve/veya yurt içi alımlara imkan sağlayan T.C. Ekonomi Bakanlığı'na düzenlenen bir belgedir. Bir firmanın Dahilde İşleme İzin Belgesini kullanabilmesi için üretici olması ve kapasite raporunun olması gerekir. DİİB işlemleri tamamen elektronik ortamda yapılmaktadır.

Dahilde İşleme İzin Belgeleri iki ana kategoriden oluşmaktadır:

1. Şartlı Muafiyet Sistemi

İhracat taahhüdü karşılığında vergilerin askıya alınmasıdır. İthalat vergileri teminata bağlanarak geçici olarak ithal edilir. Bu kapsamda da iki sistem uygulanmaktadır.

1.1. Önce ithalat

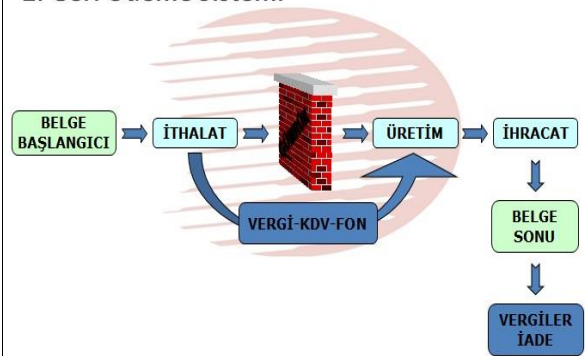
1.2. Eşdeğer Eşya Kullanımı (Önce İhracat)

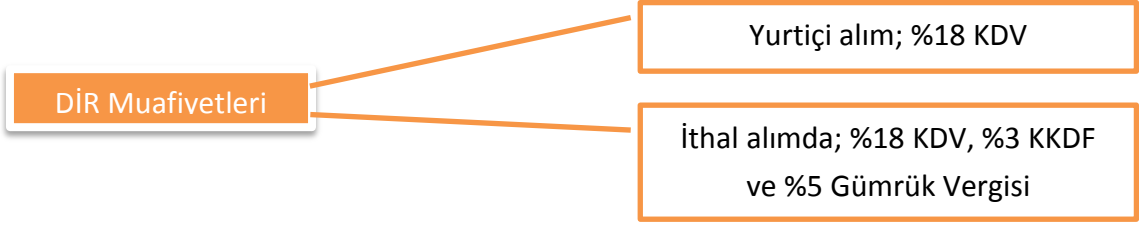

2. Geri Ödeme Sistemi

DİİB kapsamında 3. ülkelere yapılan ihracat sırasında ithalatta alınan vergilerin geri ödenmesidir.

2. Geri Ödeme Sistemi

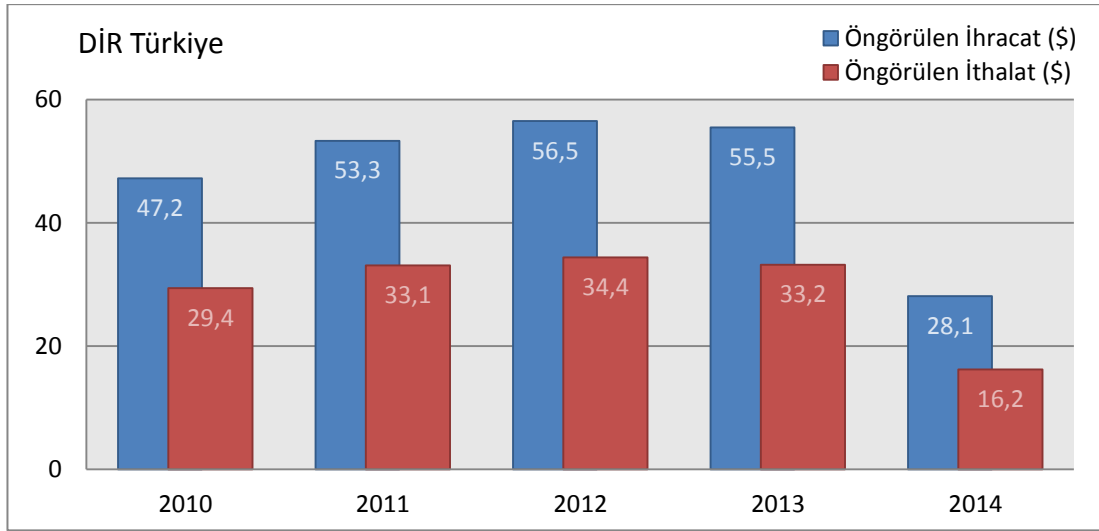

2. TÜRKİYE VE DİR:

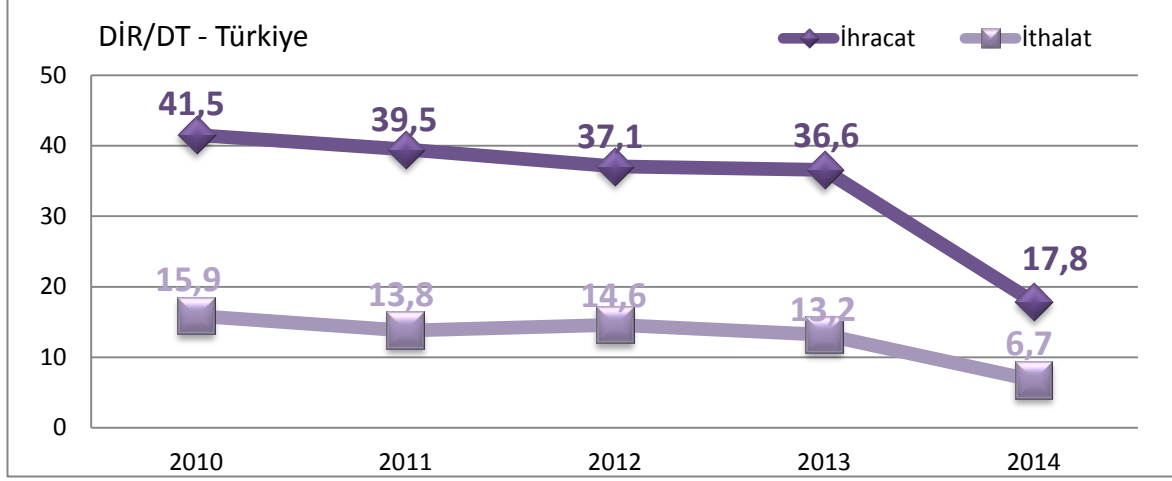
Dahilde işleme rejimi kapsamında öngörülen ihracat ve ithalat rakamları 2012 yılına kadar sürekli artarken bu yıldan itibaren düşmeye başlamıştır. 2012 yılında 56,5 milyar dolarlık ihracat karşılık 34,4 milyar dolarlık ithalat öngörülmüştür. 2014 yılı sonu itibariyle DİR kapsamında öngörülen ihracat ve ithalat miktarlarına bakıldığında yarı yarıya düşüş yaşandığı görülmektedir. 2014 yılında 28,1 milyar dolarlık ihracat taahhüdüne karşılık 16,2 milyar dolarlık ithalat taahhüt edilmiştir.

Grafik 1. DİR Kapsamında Öngörülen İhracat ve İthalat Rakamları (Milyar \$)

2010 yılında dahilde işleme rejimi kapsamında öngörülen ihracat toplam ihracatın %41,5'ini oluşturmuştur. 2014 yılına gelindiğinde ise bu oran %17,8'e gerilemiştir. Aynı şekilde DİR kapsamında öngörülen ithalat miktarı da düşüş göstermiştir. 2010 yılında toplam ithalatın %15,9'u oranında öngörülen ithalat miktarı, 2014 yılında %6,7 oranına gerilemiştir.

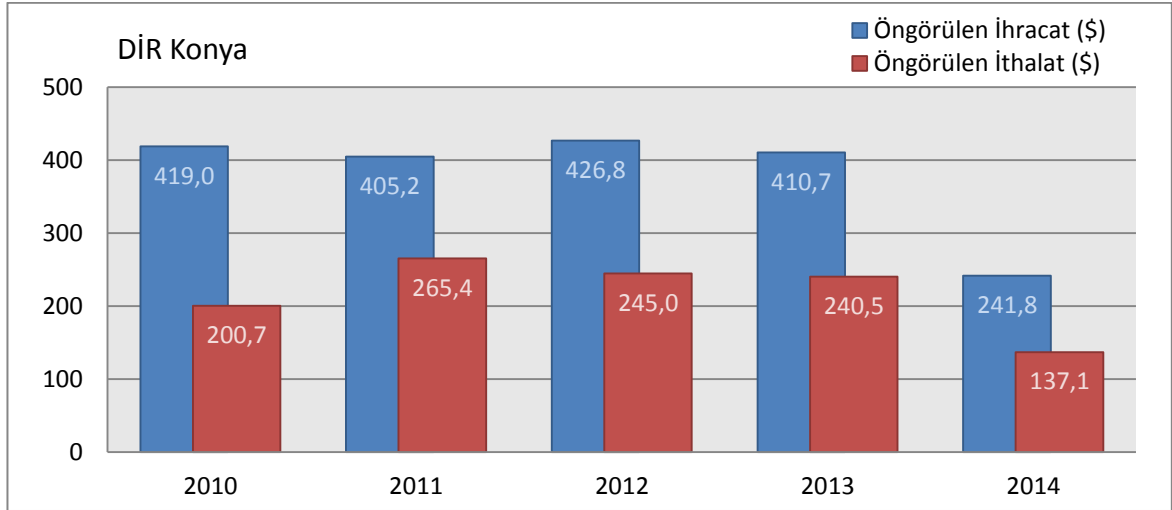
Grafik 2. DİR/Dış Ticaret Oranı (Türkiye)

3. KONYA VE DİR:

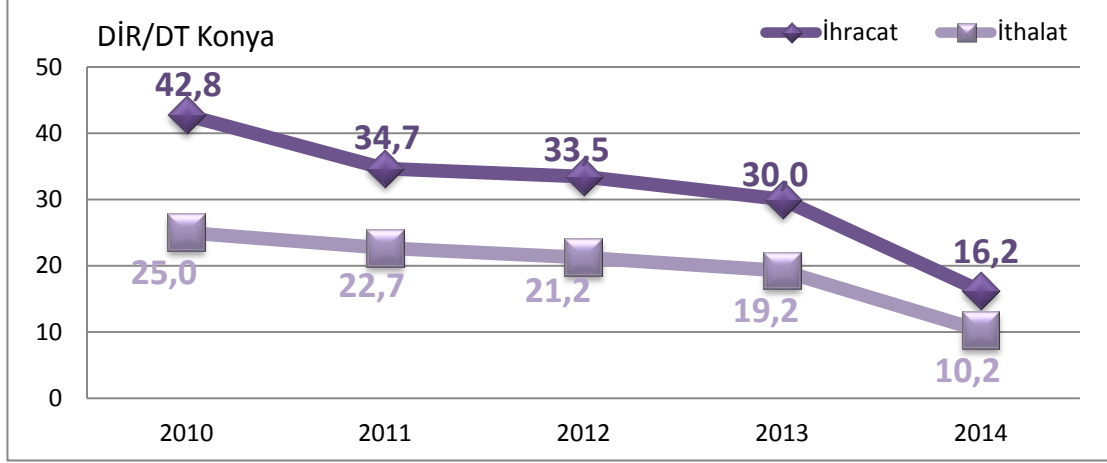
Son 5 yıllık süreçte dahilde işleme rejimi verilerine Konya'dan bakıldığında en yüksek rakamlar 2012 yılında görülmektedir. 2012 yılında 426,8 milyon dolarlık ihracat ve 245 milyon dolarlık ithalat DİR kapsamında öngörülmüştür.

Grafik 3. DİR Kapsamında Öngörülen İhracat ve İthalat Rakamları (Milyon \$)

2010 yılında Konya'da dahilde işleme rejimi kapsamında yapılan ihracat toplam ihracatın %42,8'ini oluşturmuştur. 2014 yılına gelindiğinde ise bu oran %16,2'ye gerilemiştir. İthalat açısından bakıldığında ise 2010 yılında toplam ithalatın %25'i DİR kapsamında öngörülürken bu rakam 2014 yılında %10,2'ye gerilemiştir.

Grafik 4. DİR/Dış Ticaret Oranı (Konya)

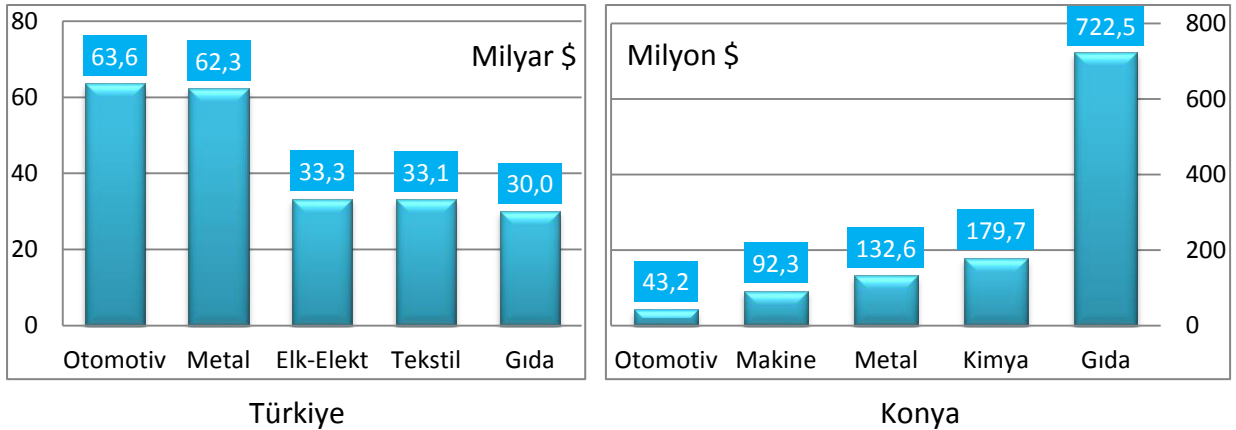

4. SEKTÖREL BAZDA DİR:

Dahilde işleme rejimine 2010-2014 döneminde sektörel bazda bakıldığında Türkiye’de en fazla ihracat öngören sektör 63,6 milyar dolarlık ihracat miktarıyla otomotiv sektörü olmuştur. Bu sektörün ardından 62,3 milyar dolarlık ihracat öngörüsüyle metal sektörü ikinci ve 33,3 milyar dolarlık ihracat öngörüsüyle elektrik-elektronik sektörü üçüncü sırada yer almaktadır.

Aynı dönemde Konya’daki sektörler içerisinde ilk sırada 722,5 milyon dolarlık ihracat öngörüsüyle gıda sektörü yer almaktadır. Bu sektöründe ardından 179,7 milyon dolarlık ihracat öngörüsüyle kimya sektörü ikinci, 132,6 milyon dolarlık ihracat öngörüsüyle metal sektörü üçüncü sırada yer almaktadır.

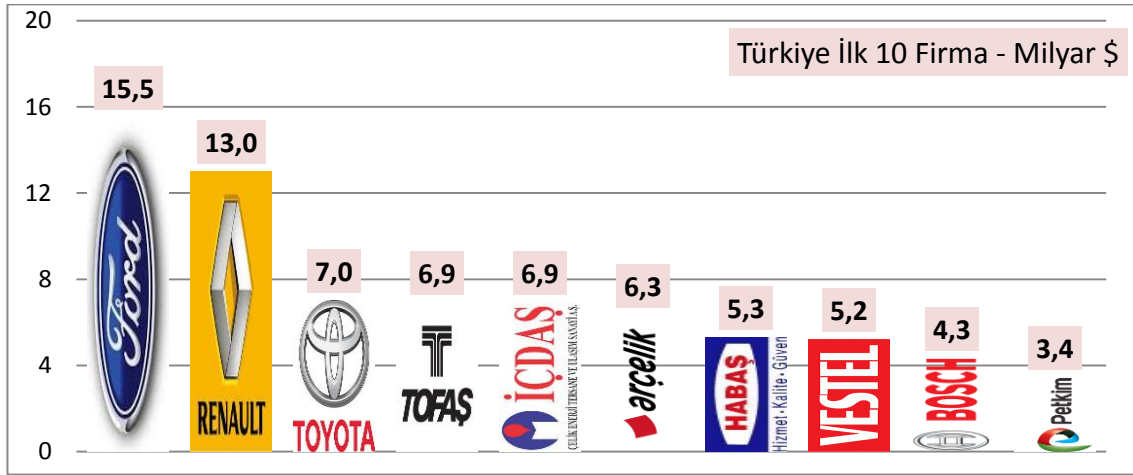
Grafik 5. DİR’in Türkiye’de ve Konya’da Sektörel Dağılımı (2010-2014)

5. FİRMALAR BAZINDA DİR:

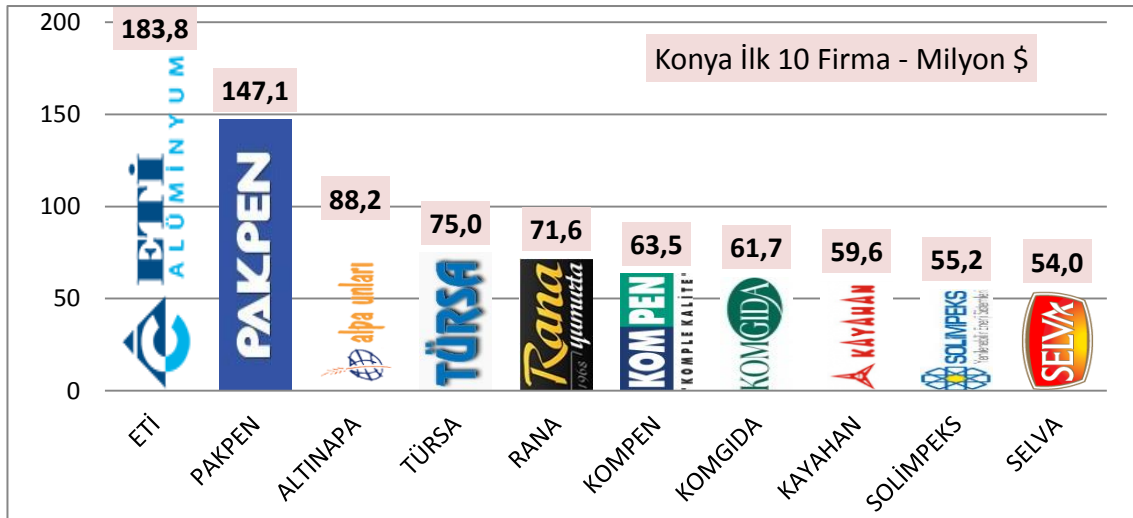
Dahilde işleme rejimi kapsamında 2010-2014 döneminde en fazla ihracatta 15,5 milyar dolarlık ihracat miktarı ile Ford ilk sırada gelmektedir. Ford'un ardından 13 milyar dolarlık ihracat miktarı ile Renault ikinci, 7 milyar dolarlık ihracat miktarı ile Toyota üçüncü sırada yer almaktadır. İlk 10 firmanın ilk dördünün otomotiv firması olması, otomotiv sanayinde montajın ağırlıkta olduğunu göstermektedir.

Grafik 6. DİR Kapsamında Yapılan İhracatta İlk 10 Firma (Türkiye)

Dahilde işleme rejimi kapsamında Konyalı firmalara bakıldığında ise; 2010-2014 döneminde 183,8 milyon dolarlık ihracat miktarı ile Eti Alüminyum ilk sırada yer almaktadır. Eti Alüminyumun ardından 147,1 milyon dolarlık ihracatıyla Pakpen ikinci, 88,2 milyon dolarlık ihracatıyla Altınapa Değirmencilik üçüncü sırada yer almaktadır.

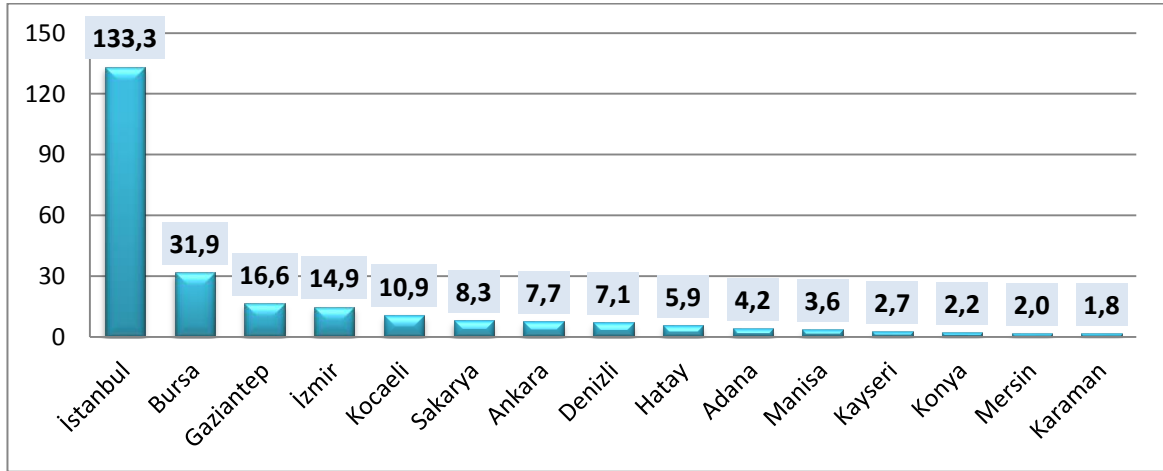
Grafik 7. DİR Kapsamında Yapılan İhracatta İlk 10 Firma (Konya)

6. İLLER BAZINDA DİR:

Dahilde işleme rejim kapsamında yapılan ihracata iller bazında bakıldığında; 2010-2014 döneminde 133,3 milyar dolarlık ihracatıyla İstanbul ilk sırada, 31,9 milyar dolarlık ihracatıyla Bursa ikinci, 16,6 milyar dolarlık ihracatıyla Gaziantep üçüncü sırada yer almaktadır. Konya ise son beş yılda yaptığı 2,2 milyar dolarlık ihracatıyla 13. Sırada kendine yer bulabilmiştir.

Grafik 8. DİR Kapsamında Yapılan İhracatta İlk 15 İl (Milyar \$)

7. SONUÇ:

Dahilde işleme rejimi, ihraç amaçlı ürünlere yönelik yapılan hammadde ithalinde sağlanan bir nevi ihracat teşvikidir. Bu kapsamda, kumaş olarak ithal edilen ürün, yurtiçinde işlenerek gömlek haline getirilmekte ve DİR kapsamında ihracatı yapılmaktadır.

Türkiye’de DİR kapsamında yapılan ihracatın toplam ihracat içindeki payının yıllar itibariyle sürekli düşüş yaşadığı görülmektedir. Bunun yaşanmasında en önemli etmenin ise Türkiye’de uygulanmakta olan yerlileşme politikası olduğu düşünülmektedir.

Türkiye geneline bakıldığında bu teşvikten yararlanan başlıca sektörler Otomotiv, Metal ve Elektrik-Elektronik sektörleridir. Bu sektörlerde dikkat çeken nokta ise yüksek teknoloji gerektirmesidir. Bu açıdan bakıldığında Türkiye ihracatının özellikle ileri teknoloji gerektiren ihracatının ithalata bağımlı olduğu görülmektedir. Firmalar sıralamasında ilk 10 firma içerisinde ilk dört sırada otomotiv firmalarının yer alması, otomotiv sektörü özelinde ihracatımızın ithalata bağımlı olarak gerçekleştiğini göstermektedir.

Konya’daki firmaların sektörel dağılımına bakıldığında ise Gıda, Kimya ve Metal sektörleri ilk üç sırada yer almaktadır. Gıda sektörü son beş yıllık süreçte 722 milyon dolarlık ihracat taahhüdü ile diğer sektörlerden açık ara öndedir. İlk 10 firma içerisinde gıda ve tarım sektörlerinin ağırlığı görülmektedir.

8. KAYNAK:

- <http://www.resmigazete.gov.tr>
- www.izka.org.tr/files/tesvik/3dtm/dahilde_isleme_rejimi.pps
- <http://www.dunya.com/yorum-inceleme/dis-ticaretimizin-temel-diregi-dahilde-isleme-rejimi-258118h.htm>
- http://www.ito.org.tr/Dis_Tic/Dahilde_Isleme_rejimi.html
- <http://ggm.gtb.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/ticari/dahilde-isleme>